

A Tagozat elmúlt időszakban végzett munkája nagyrészt követő jellegű volt. A korábbi jogalkotási előkészületek, az azzal kapcsolatban tett különböző szakmai javaslatok a legtöbbször kész helyzetet teremtve állították feladat elé a tagozat vezetőségét. Ennek megfelelően a vezetőség általában e-kommunikáció keretében alkotott közös véleményt az egyes kérdésekben az idő rövidségére való tekintettel.

Az elmúlt időszakban a következő kérdések voltak érdemben a meghatározóak.

A. JOGALKOTÁS

Az elmúlt időszak a különböző kormányhatározatok által megszabott, a kamaránkat és a szakmagyakorlás egészét érintő új jogszabályi környezet kidolgozásának időszakának ígérkezett, amellyel kapcsolatban nagy volt a bizakodás.

Véleményeztük a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló kormányrendelet tervezetét, amely a szakmai tevékenységünk köréből az örökségvédelmi hatástanulmány tartalmát érintette. A véleményezés keretében egy-két túlzó, a településtervezés léptékétől elszakadó elvárás jogszabályba illesztését sikerült ugyan megakadályozni, de így is maradtak nehezen értelmezhető elvégzendő feladatok. Legnagyobb meglepetésünkre a most év végén megalkotott új kormányrendelet [496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet] előkészítése során nem kérték ki a tagozat véleményét. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a hatástanulmány tartalmi követelményei úgy tűnik kedvezően változtak.

Az építésüggyel kapcsolatos társadalompolitikai elképzelések megvalósítását célzó intézkedésekről szóló 1032/2015. (I. 30.) Korm. határozat több ponton érintette a terület- és településtervezés témakörét. Az újonnan létrejött Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárság szervezésében indult el egy aktív részvételi lehetőséggel kecsegtető munkafolyamat. A kormányhatározatban rögzített pontokkal kapcsolatban a helyettes-államtitkárság által feltett munkacsoporti kérdések a meglévő mechanizmusok és eljárások értékeit, az általános problémákat, valamint a folyamatok gyorsítását és egyszerűsítési lehetőségeit célozták, melyre összefoglaló javaslatot készítettünk. Az anyag összeállítása során fontosnak tartottuk kiemelni azt a megjegyzésünket, hogy a munkacsoport számára meghatározott időintervallum (6 nap, amiből 3,5 volt munkanap) nem lehet alkalmas arra, hogy összeforrott és szakmailag kiértelt „válasz” születhessen. A kamara elnöksége három témakört osztott a tagozat vezetőjére, végül egy negyedik témakör is általunk került kidolgozásra.

Az elkészített javaslatok megküldése után aktív megbeszélés sorozatra, munkacsoporti egyeztetésekre számítottunk az államtitkárság irányításával, de ez sajnos elmaradt. Nyáron állt össze egy olyan javaslat, amelynek a véleményezésére szűkebb tájékoztatás keretében volt csak lehetőségünk.

Az építésügy átalakítását célzó intézkedési tervről és a hozzá kapcsolódó feladatokról szóló 1567/2015. (IX. 4.) Korm. határozat szintén érinti szakterületeinket. Sajnálatosan ez a szakterület kapta a legrövidebb időt arra (3 hónap), hogy javaslatait megfogalmazza. Ennek munkája elkezdődött, de végül – tudomásunk szerint - nem került lezárásra, a jogalkotás kicsit más irányt vet. Azt reméltük, hogy 2015 december elejére megszületik egy vázlatos javaslat, amelyet szélesebb szakmai fórumon meg is tudunk vitatni, de ez nem történt meg.

A 2015 év végi minden korábbi megismert javaslattól eltérő Étv. módosítás a 300 m² alatti lakóépületek eljárási változásairól, az új év elejének szakmai feladatait is eltérítette. A már azóta módosított Étv.-nek a helyi építési szabályzatokat érintő „visszamódosító” elemei a tagozat javaslatát is figyelembe vevő kamarai közreműködés alapján kerültek kiegészítésre. Ennek a későbbi kidolgozásában már nem vettünk részt (pl. kiviteli terv tartalma).

A településképi törvény és a végrehajtására vonatkozó kormányrendelet

A jogalkotás tekintetében minket legjobban érintő fejlemény a településképi védelméről szóló törvény (Tvtv.), ami igen erőteljes hatással van és lesz hivatásunkra, szakmai tevékenységünkre. Lehetőségünk volt a törvény tervezetének véleményezésére. A törvény tartalma a véleményezést követően azonban jelentősen megváltozott, így annak hatálybalépését követően a végrehajtási rendelet megfelelőségében bízhattunk.

2016 év végén ismét több a szakmát érintő jogszabály módosult:

- az Étv. módosításával kiterjesztésre került az egyszerű bejelentés köre, ami már nem csak az új lakóépületekre terjed ki, de az átalakításra, bővítésre is.

- a Településképi tv.-ben kiemelt szerepet kapott a reklámok helyi szabályozása.

Az egyszerű bejelentés tekintetben eredetileg kiemelt szerepet kapott a településképi törvény és a helyi településképi védelem megerősítése, de végül – a véleményezett tervezettől eltérően - éppen ez a kör nem került a településképi véleményezés hatálya alá, annak ellenére, hogy a tavaszi törvénykoncepció ezt sugallta (pl. a 300 m² alatti lakóépületek nem vonhatók be a településképi bejelentési eljárásba).

A tagozat a MÉK elnökség útján ismét rendkívül rövid időn belül, június 19-én rögzítette javaslatait és elvárásait a Településképi védelméről szóló LXXIV. törvény (Tvtv) alapján készülő kormányrendelettel kapcsolatban. Többek között: a párhuzamosság

kizárása, a kettős szabályozás elkerülése - aminek a veszélye az első olvasatok alapján fennállt, a rendezési szabályozás továbbra is a HÉSZ keretében való meghatározása, hogy az továbbra is teljesíthesse a feladatát, egyértelmű rendelkezések igénye, mindezek mellett számos részletkérdésre is rámutattunk.

Az augusztusi szűk munkacsoportos megbeszélések során több észrevételünk figyelembe lett véve, főként a párhuzamosan átlapoló szabályozási rendszer kitisztázása történt meg és a HÉSZ nem veszítette el fő feladatát. A településképi rendelet létrehozásához szükséges szabályok a „314-es” szakmai jogszabályba épültek be, és éppen elkezdhattuk megismerni, megtanulni, mikor váratlanul ismét módosításra került a Tvtv., a törvény végrehajtása újabb kormányrendeleti szintű szabályozást jelenthet.

A szakmát és az önkormányzatokat is nyilván meglepte, hogy a településképi rendeleteknek és így az arculati kézikönyveknek is legkésőbb ez év szeptember végéig meg kell születniük. Tehát nem dőlhetünk hátra.

Sajnos a Településképi védelméről szóló törvény módosításához már nem kérték ki a Tagozat véleményét az év végén. Reméljük, hogy a kormányrendelet módosításánál ez azért meg fog történni. A visszarövidített határidők és a településképi rendelet megalkotásának rövid határidővel történő előírása véleményem szerint nem fogja elérni szakmai célját éppen az elképesztő határidő miatt. A gyorsított kidolgoztatás eredményeként létrejövő dokumentumok, rendeletek a jogalkotói szándék ellenében hathatnak.

A településrendezési kódex, a „314-es” kormányrendelet módosítása a Tvtv. végrehajtási elemei mellett, számos régen várt pontosítást tartalmaz. Ugyanakkor új elemként jelennek meg a korábbinál szigorúbb partnerségi szabályok, amelyek hatékonyságát a gyakorlat mutatja majd meg számunkra.

Közbeszerzési változások

A 2015 évben megalkotott új közbeszerzési törvény javaslatlételében a MÉK elnökség részéről résztvevő Kaló Emese folyamatos tájékoztatást adott a tervezet alakulásáról, melyhez a szakmánkat érintő kérdésekben szintén javaslatokat tettünk. Ennek eredményeként a 2015 évi CXLI. törvény a várostervezési szolgáltatást is a kivételek közé emelte, ami várhatóan a korábbi szorított díjazások oldását, és a kizárólagosan a legalacsonyabb tervezési díj szerinti munkába adást megszünteti, vagy legalábbis mérsékelni tudja. Ezúton is köszönet Kaló Emesének a hatékony közreműködésért és a tagozattal való szoros kapcsolattartásért. Ősszel az elért eredmény megdölni látszott, mivel egy módosító szándék alapján a szövegegyesítés miatt majdnem kimaradt a településtervezés a kivételekből, de még időben sikerült ezt észlelnünk és javíttatnunk.

A díjszámítás korszerűsítése

A német díjszabályi rendszer honosításával a HOAI-val kapcsolatos munkában is részt vettünk a kezdetekben, de egyrészt nem látszik a szakterület hatékony beilleszthetősége az építészeti fázisok szerinti szolgáltatási rendszerbe, másrészt az eredeti német minta sem kezeli a településtervezés szakági feladatait. Ennek alapján valószínűleg meg kell elégedjünk a korábbi díjszámításunk korszerűsítésével.

B. A SZAKMA KIHÍVÁSOK, ÚJ UTAK

A szakma új kihívások előtt áll, változik a jogi környezet, számos korábban alkalmazott és megszokott fogalom, fogalmi rend új értelmezést kap és újragondolást igényel. Az új irányok új utakat és új ajtókat nyitnak.

Kormányhatározat alapján jött létre a Nemzeti Építészeti politika, amely szűkszavúan bár, de foglalkozik a szakterületeinkkel, és a következőt rögzíti: *„Az építészek és a településrendezők, településfejlesztők gyakorlatiasabb, kreatív együttműködésével erősíteni kell a településtervezés építészeti megalapozottságát és a várostervezés átgondolt tervszerűségét.”*

Bár az építészeti politika véleményezésébe nem vonták be a tagozatot, de egyet lehet érteni a szakterületünk ilyen irányú felfrissítésével.

Az új elvárások mellett nem hunyhattunk szemet a tagozat érdekeit olykor súlyosan és méltatlanul sértő kezdeményezések felett, ezért a szükséges helyzetekben kiálltunk a terület- és településtervezési tevékenységet folytatók, de a táj- és kertépítészeti és a belsőépítészeti tervezési tevékenységet folytatók szakmaiságának elismeréséért is.

Felszólalásunkban rögzítettük: elvárjuk, hogy a **változásokat indukáló javaslatok és azok kommunikációja, egyeztetése alapos helyzetfeltárást követően és a különböző szakterületek kölcsönös elismerése és tiszteletben tartása mellett történjen.**

Fontosnak tartottuk, hogy a tagozat – amikor volt erre lehetősége - ezen elvek mentén fogalmazza meg javaslatait a közelmúlt jogszabályi változásai során is.

A megjelent jogszabályok azt sugallják, hogy a településképi-védelem a következő időszakban prioritást élvez, annak ellenére is, hogy a helyi rendeletek (többek között az építési szabályzat, értékvédelmi rendelet) korábban is biztosították a törvényben rögzített elvárásokat.

A Nemzeti Építészeti politika az építészeti tervezéssel összefüggésben kimondja, hogy

„Minden alkotás minősége a tehetség, a ráfordított szellemi energia és figyelem függvénye. Így a gondos tervezés – melynek feltétele az alapos előkészítés, a tervezéshez szükséges idő biztosítása – előre meghatározza az építési folyamat minden döntését.”

A környezet rendezett fejlesztése, a társadalmi és gazdasági elvárások, az intézmény-rendszer és infrastruktúrák létrehozása, a települések működtetésének megalapozása, és mindezek mellett a településkép igényes megformálása a települések tervezésénél ugyanúgy kiemelt gondosságot igényel. Az előző elvet figyelembe véve ezért az ország minden településén komoly kihívás lesz a településkép védelmével összefüggő feladatellátás rendkívül rövid határidőn belül történő jogszabályi megalapozása, majd ezzel összefüggésben a helyi építési szabályzatok újragondolása, módosítása.

Az alapos előkészítésnek és a szükséges időnek sajnos ellentmondani látszik a gyors végrehajtás kényszere. Ebben a módosítási körben tagozatunk véleményét nem kérték ki, nem volt alkalmunk rámutatni az időbeliség ezen súlyos problematikájára, és jelenleg még nem felmérhető, de sejthető következményeire.

C. DIPLOMADÍJ

Az elmúlt időszakban is kiosztásra került településtervezési diplomadíj, értékelésében ismét háromtagú zsűri vett részt: Schwarczuk Ágnes, S. Vasi Ildikó és Gajdos István, illetve az elmúlt évben Fiala István. Ezúton is köszönet munkájukért. A MÉK Terület- és településrendezési diplomadíjasa 2015-ben Schild Beáta Dorottya, aki a Corvinus egyetem Települmérnöki szakán diplomázott RÁKOSPALOTA VÁROSRESZKÖZPONT REKONSTRUKCIÓJA c. munkájával. 2016-ban Szűcs Máté érdemelte ki a tagozati diplomadíjat, aki Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Kar Településépítészeti Tanszékén védte meg diplomáját a Budapest belvárosi Duna partok köztér rehabilitációjának kidolgozásával.

D. A TAGOZAT FELADATTERVE TEKINTETÉBEN VÉGZETT MUNKA

1. Az Építészeti és építésügyi helyettes államtitkársággal való szakmai kapcsolat és hatékony kommunikációs csatorna kiépítése, annak érdekében, hogy véleményünkkel és javaslatainkkal segítsük a folyamatokat.
 - A kapcsolat létrejött, de a szakmai feladatokkal kapcsolatos jogszabályi előkészületek tekintetében a tagozat legfeljebb illeszkedni tud, és véleményezi, amit megkap, előzetes javaslatok ugyan többször is megfogalmazásra kerültek az adott körben. Amennyiben megkeresés érkezett, akkor részt vettünk a jogalkotási folyamatok tartalmi előkészítésében is, mint véleményező. A MÉK elnöksége segíti ezt a kapcsolatot, illetve eljuttatja a tagozati javaslatokat az illetékeseknek.
2. A településrendezési kódex szükségessé váló módosításainak előkészítése, javaslattétel, majd az egyeztetések során a tagozat álláspontjának képviselése.
 - Ezek a javaslatok rendelkezésre álltak a már 2014-ben megkezdett munka eredményeként, eszenciáját megküldtük 2015. márciusában, egyes elemei beépültek a kormányrendeletbe, a javaslatok többsége azonban most nem került beillesztésre.
3. Részvétel a közbeszerzési törvény előkészítésében.
 - Megtörtént, javaslataink egy része célhoz ért, és a módosítás során is sikerült megtartani a kivívott státus quo-t.
4. Részvétel a díjszabás megreformálásában, amennyiben arra sor kerül.
 - HOAI – a saját szakterületünkön egyelőre nincs előrelépés – az első körben a ránk szabott feladat került elvégzésre.
5. Továbbra is elvégezzük a tagozat ügykörébe tartozó különböző programok, tervek és jogszabályok véleményezését.
 - Folyamatos, lásd fenn.

A TAGOZAT 2017-ÉVRE JAVASOLT FELADATTERVE

- 1) A várható jogalkotási folyamatokban való részvétel, javaslattétel és véleményezés.
- 2) A településkép védelméről szóló törvény a MÉK feladatává tette a településképi arculati kézikönyvek véleményezését, amiben a szakma képviselőjében szükségszerűen a tagozat is részt vállalhat, bár a feladat végrehajtásával kapcsolatos elképzelések még a kamarán belül sem ismertek.
- 3) Részt kell venni a díjszabás megreformálásában, amennyiben arra tényleg sor kerül – a munka még nem zárult le.
- 4) Továbbra is értékeljük a tagozat ügykörébe tartozó különböző programok, tervek véleményezését.
- 5) Diplomadíjak meghirdetése.

Budapest, 2016. 01.06.

Liszkay Krisztina
MÉK –TTT elnöke